

Dvě největší přikázání: Láska a spravedlnost

Texty na tento týden

Mt 22,34–40; Za 7,9–12; Ž 82; Mi 6,8; Mt 23,23–30; L 10,25–37

Základní verš

„Řekne-li někdo: ‚Já miluji Boha,‘ a přitom nenávidí svého bratra, je lhář. Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí.“ (1J 4,20)

Jako křesťané věříme, že Bůh nakonec vše urovná a dá do pořádku. Zároveň vnímáme, že záleží na tom, co jako křesťané děláme tady a teď. Přestože kolem nás existuje mnoho nespravedlnosti a zla, které Bůh prozatím neodstraní (probíhá vesmírný konflikt), neznamená to, že bychom se v nějaké míře nemohli podílet na zmírnění utrpení a zla, kterých jsme svědky. Ve skutečnosti je takové jednání pro nás povinností.

Ukázali jsme si už, že láska a spravedlnost spolu souvisí a jsou neoddělitelné. Bůh miluje spravedlnost. A milujeme-li Boha, pak budeme i my milovat spravedlnost.

Stejně je to i s láskou k bližním. Pokud milujeme Boha, budeme milovat jeden druhého. Nedílnou součástí lásky k bližnímu je projevování zájmu o blaho lidí kolem nás. Když jiné sužuje chudoba, útlak nebo jakákoli nespravedlnost, mělo by nás to znepokojovat. Když někdo prožívá útlak, neměli bychom nad tím zavírat oči. Namísto toho bychom si měli klást otázku, co můžeme udělat, jednotlivě i společně, abychom prosazovali Boží lásku a spravedlnost způsobem, který bude v našem zničeném světě zrcadlit dokonalý charakter spravedlnosti a lásky našeho Boha.

Osnova lekce

Dosud jsme mluvili o Bohu a jeho charakteru, v němž se projevuje láska a spravedlnost. V této lekci se zaměříme na biblické učení o Boží touze, aby se právě tyto rysy jeho povahy odrážely i v životech jeho dětí.

- ▶ Mt 22,24–40: Největší přikázání: láska k Bohu a k bližním (neděle)
- ▶ Za 7,9–12: Naše nejčastější selhání: neláska k Bohu i k bližním (pondělí)
- ▶ Ž 82: Boží láska prosazující spravedlnost (úterý)
- ▶ Mt 23,23: Výzva k usilování o spravedlivou společnost (středa)
- ▶ L 10,25–37: Podobenství o lásce k Bohu a k bližním (čtvrtek)

DVĚ NEJVĚTŠÍ PŘIKÁZÁNÍ

³⁴Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, smluvili se ³⁵a jeden jejich zákoník se ho otázal, aby ho pokoušel: ³⁶„Mistře, které přikázání je v zákoně největší?“ ³⁷On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ ³⁸To je největší a první přikázání. ³⁹Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ ⁴⁰Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“ (Mt 22,34–40)

Osobní studium

Chceme-li se zamyslet nad tím, co bychom mohli udělat jako jednotlivci i jako společenství, abychom podpořili Boží lásku a spravedlnost v našem světě, začněme tím, že se zaměříme na to, co nám Bůh přikázal.

Jak Ježíš odpověděl na zákoníkovu otázku v úvodním textu (Mt 22,34–40)?

Podle samotného Ježíše „největší a první“ přikázání zní: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ A Ježíš dodává: „Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.““ Tato dvě přikázání však nestojí osamocně. Ježíš dále říká: „Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci“ (Mt 22,37–40). Obě přikázání jsou citáty ze Starého zákona.

Přečti si Mt 19,16–23. Jak souvisí Ježíšovy odpovědi na otázky bohatého mladíka s jeho odpověďmi na otázku zákoníka v Mt 22?

O co jde v tomto příběhu? Proč Ježíš odpověděl právě tímto způsobem? Co se můžeme naučit z obou těchto setkání?

„Kristus mu ukázal jediný způsob, jakým je možno získat křesťanskou povahu. Jeho slova se sice zdála být tvrdá a přísná, ale byla moudrá. Jedinou nadějí bohatého mladíka bylo je přijmout a řídit se jimi. Vysoké postavení a majetek měly na jeho povahu špatný vliv a postupně by zcela vytlačily Boha z jeho srdce. Kdyby byl mladík odepřel Bohu větší či menší část svého jmění, ponechal by si něco, co by podlamovalo jeho mravní sílu a schopnosti. Věci tohoto světa totiž navzdory své malichernosti a pomíjivosti dokážou člověka zcela pohltit.“ (DA 520; TV 331)

Aplikace

Všichni zřejmě nejsme povoláni prodat všechno, co máme, jak k tomu vyzval Ježíš bohatého mládence. Na čem můžeš ty osobně lpět tolik, že kdyby ses toho nevzdal, mohlo by tě to vést na zahynutí?

DVA NEJVĚTŠÍ HŘÍCHY

⁹Toto praví Hospodin zástupů: Vynášejte pravdivé rozsudky a ať každý prokazuje svému bratru milosrdenství a slitování. ¹⁰Neutiskujte vdovu a sirotka, bezdomovce a trpícího, nikdo ať ve svém srdci nezamýšlí proti bratru nic zlého. ¹¹Ale oni tomu odmítli věnovat pozornost, svéhlavě se obrátili zády a zacpali si uši, aby neslyšeli. ¹²Srdce měli jako z křemene a neslyšeli zákon ani slova, která posílal Hospodin zástupů svým duchem skrze dřívější proroky. Proto je postihlo velké rozlíčení Hospodina zástupů. (Za 7,9–12)

Osobní studium

Podle samotného Ježíše jsou dvě největší přikázání láska k Bohu a vzájemná láska. Naplňování těchto přikázání v sobě zahrnuje přinášení obětí, které konkrétně a jasně vyjadřují lásku k druhým. Právě tak se „chodí“ v Ježíšových stopách.

Jsou-li dvě největší přikázání láska k Bohu a láska k druhým, jaké jsou potom dva největší hříchy?

Přečti si text Ž 135,13–19. Co tyto verše prozrazují o hříchu, před nímž Písmo velmi často varuje?

Starý zákon opakovaně zdůrazňuje, jak velký význam má láska k Bohu (viz Dt 6,5). Tento důraz je silně propojen s velkým hříchem modlářství, které je opakem lásky k Bohu.

Co Bůh odsuzuje v úvodním textu pro roka Zacharjáše (Za 7,9–12)? Jak to spolu

s hříchem modlářství souvisí se dvěma velkými přikázáními?

Bůh reaguje hněvem motivovaným láskou nejen na hřích modlářství. Svůj hněv míří i na špatné zacházení s jeho lidem, ať už individuální nebo kolektivní. Bůh se zlobí na nespravedlnost, protože Bůh je láska.

Dva velké hříchy zdůrazňované ve Starém zákoně se týkají dvou velkých přikázání: milovat Boha a milovat bližního. Dva největší hříchy jsou vlastně nedostatkem lásky. Nemůžeme zachovávat přikázání, pokud nemilujeme Boha a pokud nemilujeme druhé.

Apoštol Jan na to upozorňuje následovně: „Řekne-li někdo: ‚Já miluji Boha,‘ a přitom nenávidí svého bratra, je lhář. Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí. A tak máme od něho toto přikázání: Kdo miluje Boha, ať miluje i svého bratra“ (1J 4,20.21).

Aplikace

Jak bys někomu vysvětlil, že lásku k Bohu nelze oddělit od lásky k druhým? Jak rozumíš nezrušitelnému propojení mezi láskou k Bohu a láskou k bližnímu?

BŮH MILUJE SPRAVEDLNOST

¹V shromáždění bohů postavil se Bůh, vykoná soud mezi bohy: ²„Dlouho ještě chcete soudit proti právu, stranit svévolníkům?“ ³Dopomozte nuznému a sirotkovi k právu, poníženému a chudému zjednejte spravedlnost, ⁴pomozte vyváznout nuznému ubožáku, svévolným ho vytrhněte z rukou!“ ⁵Nic nevědí, nic nechápou, chodí v tmách, a celá země v základech se hroutí. ⁶„Ač jsem řekl: „Jste bohové, všichni jste synové Nejvyššího,“ ⁷zemřete těž jako jiní lidé, padnete tak jako každý vladař.“ ⁸Bože, povstaň, rozsud' zemi, dědičně ti patří všechny pronárody! (Ž 82)

Osobní studium

Písmo zdůrazňuje, že Bůh miluje spravedlnost a nenávidí zlo (např. Ž 33,5; Iz 61,8). Bůh je hluboce znepokojen nespravedlností. Vyvolává u něj spravedlivé rozhořčení a snahu ochránit všechny, kteří jsou oběťmi nespravedlnosti. Ve Starém i Novém zákoně se Bůh horlivě zastává ponižovaných a utlačovaných. Zároveň opakovaně vyjadřuje spravedlivý hněv proti pronásledovatelům a utiskovatelům.

Jak úvodní text (Ž 82) vyjadřuje Boží péči o spravedlnost v tomto světě? Jaký význam to má pro nás dnes?

Tato pasáž podle mnoha komentářů kritizuje pozemské vládcy zodpovědné za nespravedlnost ve společnosti. Zároveň odkazuje na Boží soud nad nebeskými vládci („bohy“), kteří stojí v pozadí za zkorumpovanými pozemskými soudci a vládci (jedná se tedy o démonické síly). Ptá se jich: „Dlouho

ještě chcete soudit proti právu, stranit svévolníkům?“ (Ž 82,2). Bůh je obviňuje, že se nezastávají těch nejslabších ve společnosti a že nedělají nic pro záchranu potřebných z rukou svévolníků (Ž 82,3.4).

Starozákonní proroci opakovaně vyzývají ke spravedlnosti. Je třeba zdůraznit, že se nejedná jen o jakési okrajové téma Bible. Naopak, jde o ústřední bod poselství proroků v celém Starém zákoně i toho, co kázal a dělal Ježíš Kristus zde na zemi.

Není tajemstvím, co si Bůh přeje a co vyžaduje od těch, kdo tvrdí, že ho milují a poslouchají. Jasně to zdůrazňuje například prorok Micheáš: „Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem“ (Mi 6,8).

Tento postoj se opakuje v celém Písmu. Ježíš řekl: „Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým“ (J 13,35; porovnej s 1J 4,8–16).

Aplikace

Jak by vypadaly naše rodiny a sbory, kdybychom se soustředili na poselství z Mi 6,8 a tento požadavek uváděli do praxe slovem i skutkem? Jak bys mohl ty sám lépe uplatňovat principy popsané v tomto verši?

VÝZVY K NASTOLENÍ SPRAVEDLNOSTI

Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Odevzdáváte desátky z máty, kopru a kmínu, a ne dbáte na to, co je v Zákoně důležitější: právo, milosrdenství a věrnost. Toto bylo třeba činit a to ostatní nezanedbávat. (Mt 23,23)

Osobní studium

Proroci v Písmu neustále připomínají Boží volání po spravedlnosti ve společnosti. Bible znovu a znovu neváhá upozorňovat na problémy nespravedlnosti a útlaku. Výzva, aby Bůh „soudil“ nebo „vynesl soud“, je ve své podstatě voláním, aby Bůh nastolil spravedlnost.

Vzpomeňme například proroka Izajáše. Ten velmi otevřeně upozorňuje na problém nespravedlnosti v Izraeli. Jeho slova a volání po spravedlnosti bychom si měli vzít k srdci i dnes: „Učte se činit dobro. Hleďte právo, zakročte proti násilníku, dopomozte k právu sirotkovi, ujímejte se pře vdovy“ (Iz 1,17). V desáté kapitole volá „běda“ proti těm, „kdo vydávají zlá ustanovení, a těm, kdo předepisují trápení, aby převraceli právní nárok chudých“ (Iz 10,1.2; ČSP). Zároveň varuje: „Co uděláte v den navštívení a ve zkáze, jež přijde zdaleka? Ke komu utečete pro pomoc a kde zanecháte svou slávu?“ (Iz 10,3; ČSP).

Podobné poselství od Hospodina hlásá i prorok Jeremjáš: „Běda, kdo staví svůj dům

nespravedlností a své pokojíky na střeše bezprávím, svého bližního nutí pracovat zadarmo a jeho výdělek mu nedává. [...] Zdali se tvůj otec nenajedl a nenapil? Když uplatňoval právo a spravedlnost, tehdy se mu dobře vedlo. Když se zastával utištěného a ubožáka, tehdy bývalo dobře. Zda to neznamená, že mě znal?“ (Jr 22,13.15.16).

Přečti si text Mt 23,23–30. Co podle těchto veršů považuje Ježíš za nejdůležitější? Co má na mysli, když mluví o tom, co je „důležitější“?

Bylo by mylné se domnívat, že na problém nespravedlnosti poukazovali jen starozákonní proroci. V mnoha příkladech v Ježíšově službě jasně vidíme, že tato otázka byla nesmírně důležitá i pro něj. Úvodní text velmi jasně ukazuje Ježíšův nesmiřitelný postoj k pokryteckému jednání zákoníků a farizeů, kteří zanedbávají „co je v Zákoně důležitější: právo, milosrdenství a věrnost“ (Mt 23,23). V paralelní pasáži u Lukáše Ježíš říká „běda“ farizeům, kteří „nedbají“ (ř. doslova „zanedbávají“ nebo „porušují“) „na spravedlnost a lásku, kterou žádá Bůh“ (L 11,42).

Aplikace

Změnil by se tvůj život, kdyby ses dnes měl zaměřit na to, „co je v Zákoně důležitější“? Pokud ano, v čem? Jak se projevuje, když někdo dává důraz na „desátky z máty, kopru a kmínu“, ale zapomíná na to, „co je v Zákoně důležitější“?

KDO JE MŮJ BLIŽNÍ?

³³ „Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl pohnut soucitem; ³⁴ přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem a obvázal mu je, posadil jej na svého meze-ka, zavezl do hostince a tam se o něj staral. ³⁵ Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: „Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.“ ³⁶ Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?“ ³⁷ Zákoník odpověděl: „Ten, který mu prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“ (L 10,33–37)

Osobní studium

V příběhu zaznamenaném v L 10,25–37 Ježíš nejprve potvrzuje platnost dvou nejdůležitějších přikázání: milovat Boha a milovat bližního. Tehdy se „jeden zákoník“ chce „ospravedlnit“, a proto se Ježíše ptá: „A kdo je můj bližní?“ (L 10,29). V reakci na to Ježíš vypráví nám známé, ale v té době šokující podobenství o milosrdném Samařanu.

Přečtěte si *podobenství o milosrdném Samařanu* (L 10,25–37). Co říká tato pasáž ve světle výzev proroků ke konání milosrdenství a spravedlnosti? Jakým způsobem různé skupiny lidí páchaly během lidské historie nespravedlnost na těch „druhých“?

Ježíš o spravedlnosti nejen mluvil, on ji přišel uskutečnit. Kristus byl a bude naplněním volání a touhy proroků po spravedlnosti (viz L 4,16–21 v kontextu Iz 61,1,2). On je touhou lidí všech národů, zejména těch, kteří si uvědomují, že potřebují záchranu.

V přímém protikladu k nepříteli, který se chopil moci a uzurpoval si Boží trůn,

Ježíš se snížil a ztotožnil s těmi, kteří jsou v područí hříchu, nespravedlnosti a útlaku (aniž by byl sám nakažen hříchem). Porazil nepřítel tím, že z lásky sám sebe vydal, aby tak nastolil spravedlnost. On je spravedlivý a ospravedlňuje všechny, kdo věří. Pokud tvrdíme, že bereme vážně Zákon, jehož platnost Ježíš potvrdil svou smrtí, pak musíme brát vážně i to, „co je v Zákoně důležitější“.

Ž 9,9,10 říká: „Rozsoudí svět spravedlivě, povede při národů dle práva. Hospodin je zdeptanému nedobytným hradem, v dobách soužení je hradem nedobytným.“ Podobně Ž 146,7–9 dodává, že Bůh „utištěným dopomáhá k právu, hladovým chléb dává. Hospodin osvobozuje vězně. Hospodin otvírá oči slepým, Hospodin sehnuté napřimuje, Hospodin miluje spravedlivé. Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, ujímá se sirotka i vdovy, svévolným však mate cestu.“

Může snad Boží slovo nějak jasněji zdůraznit, že máme pomáhat a sloužit lidem kolem nás, kteří jsou v nouzi a trpí?

Aplikace

Co se můžeme naučit ze života a služby Ježíše o pomoci potřebným? I když nedokážeme dělat zázraky jako on, mnoha lidem v nouzi a v ohrožení bychom mohli takovou „zázračnou“ pomoc poskytnout. Jak?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 29. kapitolu „Sobota“ z knihy *Touha věků* (DA 281–289; TV 176–181).

„Zvědové se neodvážili Ježíši odpovědět v přítomnosti tolika lidí. Báli se, aby se nedostali do těžkostí. Věděli, že Ježíš mluví pravdu. Raději by nechali člověka trpět, než by porušili své zvyky. Zvíře by však zachránili, protože jinak by jeho majitel utrpěl škodu. Měli větší péči o němou tvář než o člověka stvořeného k Božímu obrazu. Tak se projevuje každé falešné náboženství. Začíná jako lidská touha vyvýšit se nad Boha, a potom člověka ponižuje hůře než zvíře. Každé náboženství, jež bojuje proti Boží svrchovanosti, připravuje člověka o slávu, kterou měl při stvoření a kterou mu chce Kristus vrátit. Falešná náboženství vedou své stoupence k tomu, že přehlížejí potřeby, utrpení a práva lidí kolem sebe. Evangelium staví člověka velmi vysoko, stále má na paměti, že byl vykoupěn Kristovou krví, a proto učí citlivému přístupu ke všem potřebným a trpícím. Pán Bůh řekl: ‚Způsobím, že člověk bude vzácnější než ryzí zlato, člověk bude nad zlato z Ofíru‘ (Iz 13,12).

Když se Ježíš zeptal farizeu, zda je správné konat v sobotu dobré skutky, nebo zlé, zachránit život, nebo jej zmařit, nastavil tím zrcadlo jejich bezbožným úmyslům. S nenávistí v srdci usilovali o jeho smrt, zatímco on zachraňoval život a přinášel radost celým zástupům. Bylo lepší v sobotu zabít, jak měli v plánu, nebo uzdravit nemocného, jako to udělal on? Bylo správnější uvažovat v svatý Boží den o vraždě, nebo mít v srdci lásku ke všem lidem a projevovat ji skutky milosrdenství?“ (DA 286.287; TV 179.180)

Otázky k rozhovoru

1. Proč a jak „falešná náboženství vedou své stoupence k tomu, že přehlížejí potřeby, utrpení a práva lidí kolem sebe“? Co můžeme dělat, abychom se cíleně vyhnuli takové nedbalosti v našich církevních společenstvích i mimo ně?
2. Kdo je můj bližní? A kdo je tvůj bližní? Jakými praktickými způsoby nás může následování Krista učinit podobnějšími Samařanovi, který překročil tehdejší hranice a předsudky, aby projevil lásku bližnímu?
3. Pokud Bůh miluje spravedlnost a milosrdenství, co můžeme dělat, abychom jednali v souladu s tím, na čem Bohu nejvíce záleží? Jak se můžeme více zaměřit na to, co Ježíš označil za důležitější „v Zákoně“?
4. Když přemýšlíme a mluvíme o soudu, mějme na paměti, že Ježíš dává v souvislosti se soudem hlavní důraz na to, zda a do jaké míry aktivně milujeme druhé, zejména ponižované a utlačované. Uvažujte nad tím v kontextu veršů Mt 25,31–46.